

Identificació de l'expedient

Informe relatiu a la proposta d'adquisició de dues pintures, *Homenatge a Braque* (1950) i *Composició B* (1956) de Joan Vilacasas.

Fitxa del bé

Objecte: Pintura
Títol: *Homenatge a Braque*
Autor: Joan Vilacasas
Datació: 1950
Tècnica: Oli sobre tela
Mesures: 92 x 73 cm

Import: **14.500,00 € + IVA corresponent**

Objecte: Pintura
Títol: *Composició B*
Autor: Joan Vilacasas
Datació: 1956
Tècnica: Oli sobre tela
Mesures: 92 x 73 cm

Import: **12.000,00 € + IVA corresponent**

Import total: **26.500,00 € + IVA corresponent**

Antecedents

La Direcció General del Patrimoni Cultural, d'acord amb l'oferta de venda presentada per la senyora Marie-Christine Vila, està interessada en l'adquisició de les pintures *Homenatge a Braque* i *Composició B* de Joan Vilacasas, datats en 1950 i 1956.

Descripció del bé

Homenatge a Braque i *Composició B* són dues pintures de Joan Vilacasas, realitzades amb la tècnica de l'oli sobre tela i de dimensions similars.

Durant la seva estada a París (1949-1960), l'artista evolucionà des d'una figuració d'arrel ingenuista fins a assolir una síntesi personal entre l'abstracció geomètrica i l'informalisme. La seva obra de la primera dècada de 1950 mostra, d'una banda, l'interès per les primeres avantguardes i, de l'altra, una mirada íntima i poètica cap a l'entorn immediat. En aquest context que elaborà el seu llenguatge més singular, les

anomenades “Planimetries”, obres que evoquen paisatges urbans o territoris cartografiats vistos a vol d’ocell.

Homenatge a Braque constitueix un testimoni clau d’aquesta transició cap a l’abstracció i de la connexió de Vilacasas amb les avantguardes franceses. La peça manté encara un diàleg amb la tradició cubista, alhora que anuncia l’inici d’una recerca formal pròpia.

Composició B, per la seva banda, presenta una abstracció primerenca que anticipa les futures “Planimetries”. Aquestes obres no representen literalment ciutats o paisatges aeris, sinó que els suggereixen metafòricament, fins al punt que la pintura es converteix en el paisatge mateix. Alguns crítics han apuntat una afinitat amb els paisatges abstractes de Maria Helena Vieira da Silva, artista portuguesa establerta a París; tanmateix, Vilacasas defuig el barroquisme espacial de Vieira da Silva i opta per una claredat estructural basada en l’ortogonalitat, més propera a Mondrian.

Es tracta, en definitiva, d’una peça singular situada a mig camí entre l’abstracció geomètrica i l’informalista. Com a tal, remet a una reflexió conceptual sobre la pròpia pintura, que l’autor també evocà en la seva novel·la *Doble blanc* (1959).

L’artista

Joan Vilacasas i Roger (Sabadell, 1920 – Barcelona, 2007) és considerat una de les figures més rellevants de la represa de la modernitat a la postguerra espanyola.

Es formà a l’Acadèmia de Belles Arts de Sabadell com a deixeble de Joan i Màrius Vilatobà, i el 1940 inicià la seva trajectòria artística amb una producció de temàtica tradicional. Després de la Guerra Civil fou membre destacat del grup *El Cenacle*.

El 1949 s’instal·là a París, on residí fins a 1960 sense deixar de mantenir una estreta relació amb Catalunya. Durant aquesta etapa establí vincles amb figures com Josep Palau i Fabre i Joan Brossa, i compartí residència al Pavelló Espanyol de la Cité Universitaire amb artistes com Guinovart, Ràfols-Casamada, Chillida, Grau Sala i Xavier Valls. La seva amistat amb Yves Klein resultà determinant. A París, arran de l’antològica de Picasso a la Maison de la Pensée Française, s’interessà per la geometrització de les formes.

El 1954 presentà a Barcelona les seves primeres obres ceràmiques, on destacaven les peces conegudes com a “marciàns”, de gran originalitat. L’any següent participà a la Tercera Biennal Hispanoamericana d’Art (Barcelona, 1955) i el 1957 s’incorporà plenament a l’informalisme en l’exposició Arte Otro a la Sala Gaspar, comissariada per Michel Tapié, al costat d’artistes com Antoni Tàpies, Joan-Josep Tharrats, Karel Appel o Alberto Burri. Poc després, el 1958, donà a conèixer les seves primeres Planimetries, caracteritzades per estructures espacials construïdes amb xarxes i ritmes lineals propers a la topografia. Aquest llenguatge marcà definitivament la seva producció i es desenvolupà sobre tota mena de suports: pintura, gravat, escultura i projectes arquitectònics, en col·laboració amb arquitectes com Antoni Bonet Castellana.

La seva projecció internacional fou àmplia. Exposà individualment a Madrid, Bilbao i Lisboa, i col·lectivament a Europa, Amèrica i Àsia. Va participar en les biennals de Venècia (1960, 1964 i 1968), São Paulo (1961) i Alexandria (1964), on fou guardonat. Fou també col·laborador actiu de la Sala Gaspar i fundador de la revista *O Figura* (1960), any en què rebé el Premi Joan Gris.

Com a creador, evolucionà des d'una figuració de síntesi moderna cap a una abstracció personal i singular, consolidada en les Planimetries. Paral·lelament, desenvolupà una destacada activitat literària: a partir de *Escrits* (1954) publicà assaigs, narrativa i teatre, sovint amb un marcat caràcter satíric, i col·laborà en textos per a l'actor Joan Capri.

Joan Vilacasas representa una trajectòria polifacètica i coherent, alhora plàstica i intel·lectual, que el situa entre els grans protagonistes de la renovació artística de la segona meitat del segle XX.

Valoració final

L'interès d'aquestes obres rau en el fet que Joan Vilacasas és una figura clau en la introducció de l'art abstracte a Catalunya. *Homenatge a Braque* i *Composició B* exemplifiquen la seva transició del cubisme i l'informalisme cap al llenguatge propi de les Planimetries, adquirint un valor singular tant per la seva qualitat artística com pel paper que juguen en la comprensió de la trajectòria de l'artista i de la modernitat de postguerra.

La destinació més indicada per ser dipositades és el Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Sonia Blasco Andaluz

Cap del Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles